

Evde Bakım Hizmetleri

Doç. Dr. Medine Yılmaz

1.1. Evde Bakım

Evde bakım birey ve ailelerine kendi ikamet ettikleri mekânda, sağlığı koruma, sürdürme, geliştirme ya da terminal dönem hastalıklarını da kapsayan engellilik ve hastalık etkilerini azaltma, en üst düzeyde bağımsızlığı sağlama amacıyla sunulan, bütüncül sağlık bakımı hizmetleridir. Sağlık Bakanlığı'nca Sunulan Evde Sağlık Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönergede (01.02.2010 tarihli/ 3895 sayılı) evde sağlık hizmeti “*çeşitli hastalıklara bağlı olarak evde sağlık hizmeti sunumuna ihtiyacı olan bireylere evlerinde/aile ortamında sosyal ve psikolojik danışmanlık hizmetlerini de kapsayacak şekilde verilen muayene, tetkik, tahlil, tedavi, tıbbi bakım, takip ve rehabilitasyon hizmetleri*” olarak tanımlanmaktadır (<http://www.saglik.gov.tr/TR/belge/1-12133/saglik-bakanliginca-sunulan-evde-saglik-hizmetlerinin-sunumu-.html>). Amerikan Evde Bakım Birliği de evde bakım hizmetini “engelli ya da kronik hastalıklı bireyi iyileştirmek için ev ortamında, geniş kapsamlı olarak sağlık ve sosyal hizmetlerin sunulması” olarak tanımlar. Tanımlardan anlaşılacağı üzere evde bakım bütüncül yaklaşımla hasta/ailesi/bakımverenini fiziksel, fonksiyonel, sosyal, psikolojik ve manevi yönden güçlendirme ve desteklemeyi amaçlar (Martin & Bowles, 2018).

Evde bakım hizmetlerinde hedef bireyin günlük yaşam aktivitelerinde mümkün olduğunca bağımsız olmasını sağlayarak hastalığın ve yetersizliğin etkilerini en aza indirme, sürekliliği olan sağlık hizmetleri ile birey ve ailesinin sağlığının geliştirme, koruma ve bireyin yaşam kalitesini yükseltmektir (Martin & Bowles, 2018). Bu noktada evde bakımın yararları şu şekilde sıralanabilir (Akçay & Gözümlü 2012; Akkaş, 2002; Büyükkayacı, 2010; Martin & Bowles, 2018; Öztöpe, Şener & Güven, 2008);

- Evde bakım hastaya daha özgür ve kendi otonomisinde olma fırsatı verir,

Anahtar Mesajlar

1. Toplumsal ve demografik yapıdaki değişimler, bilim ve teknolojiadaki gelişmeler evde bakım hizmetlerini ön plana çıkaran nedenlerin belli başlılarıdır.
2. Eve bakım hizmetleri akut ve kronik sağlık sorunlarında, günlük yaşam aktiviteleri ve yardımcı günlük yaşam aktivitelerini yerine getirmede hasta ve ailesi için vardır.
3. Tıbbi ve sosyal bakım hizmetlerinin bütüncül olarak bir arada sunulması önemlidir.
4. Çok farklı yaş grubu ve sağlık gereksinimi olan bireyler evde bakım hizmetlerinden yararlanmaktadır.
5. Evde bakım hemşiresinin çok farklı rolleri bulunmakta olup görev tanımları yasalarla belirlenmiştir.

Kaynaklar

1. Akçay D, Gözüm S. Kemoterapi Alan Meme Kanseri Hastalarında, Kemoterapinin Yan Etkilerine İlişkin Verilen Eğitim ve Evde İzlemin Yaşam Kalitesine Etkisinin Değerlendirilmesi Meme Sağlığı Dergisi 2012 (8) Sayı: 4
2. Akkaş A. Mastektomi Sonrası Hastaların Evde İzlemlerinin Değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 2002.
3. Büyükkayacı N. Sezaryen Sonrası Erken Taburcu Olan Kadınlara Verilen Evde Bakım Hizmetinin Anne Sağlığına ve Öz Bakım Gücüne Etkisi, Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Doğum- Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Mart 2010, Kayseri
4. Carr P. (2002). Rules of Home Care Nursing . Home Health Care Nurse. 20 (6): 358
5. Ekinci G, Sur, H. (2012). Türkiye'de Evde Bakım Hizmetleri Organizasyonu İçin Bir Model Önerisi. *Sağlıkta Düşünce Ve Tıp Kültürü Dergisi*. Sayı : 24 (<http://www.sanal-basin.com/site/sd-saglik-dusuncesi-ve-tip-kulturu-dergisi-27981/>)
6. Ellenbecker CH, Neal-Boylan L, Samia L. (2006). What Home Healthcare Nurses are Saying About Their Jobs. *Home Healthcare Nurse*; 24(5): 315-324
7. Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelik. 10.03.2005 tarih ve 25751 sayılı Resmî Gazete <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.7542&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=evde%20bak%C4%B1m> (Erişim tarihi: 19.07.2019)
8. Flynn, L. (2003). Agency characteristics most valued by home care nurses: Findings of a nationwide study. *Home Healthcare Now*, 21(12), 812-817.
9. Hemşirelik Yönetmeliği. <https://www.saglik.gov.tr/TR,10533/hemsirelik-yonetmeli-gi.html> (Erişim tarihi: 19.07.2019)
10. Kane, RA (1999). Goals of Home Care: Therapeutic, Compensatory, Either, or Both?. *Journal of Aging And Health*. 11(3): 299-321.

11. Kar G. (2003). Evde Bakım Hizmeti Veren Hemşirelerin Hizmetlerde Yaşadıkları Güçlükler ve İş Doyumu Düzeyleri, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
12. Martin KS, Bowles KH. (2018). The Nurse in Home Health and Hospice. Ed: M Stanhope, J Lancaster. In : Foundations for Population Health in Community Public Health Nursing.Elsevier, 5th Edition. 2018: 524-539
13. Öz, C. S. (2010). Sosyal Belediyecilik Bağlamında Evde Bakım Hizmetleri: İstanbul, Ankara Ve Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri Örnekleri, Yayımlanmamış Doktora Tezi. *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 38.
14. Özer, Ö., & Şantaş, F. (2012). Kamunun sunduğu evde bakım hizmetleri ve finansmanı.Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 3(2): 96-103.
15. Öztekin Z. (2001). Türkiye’de Sağlık Hizmetleri. Yeni Türkiye, 7 (39): 60-64.
16. Öztürk H, Şener A, Güven S. Evde Bakımın Yaşlı Ve Aile Açısından Olumlu ve Olumsuz Yönleri. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi* (2008);(1):39-49.
17. Sağlık Bakanlığınca Sunulan Evde Sağlık Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönerge <http://www.saglik.gov.tr/TR/belge/1-12133/saglik-bakanliginca-sunulan-evde-saglik-hizmetlerinin-u-.html>. (Erişim tarihi: 19.07.2019)
18. Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları Tarafından Evde Sağlık Hizmetlerinin Sunulmasına Dair Yönetmelik. (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/02/20150227-14.htm>) (Erişim tarihi: 19.07.2019)
19. Samia, L. W., Ellenbecker, C. H., Friedman, D. H., & Dick, K. (2012). Home care nurses’ experience of job stress and considerations for the work environment. *Home Health Care Services Quarterly*, 31(3), 243-265.
20. Thome, B., Dykes, A-K., Hallberg, R.I. (2003). Home Care With Regard To Definition, Care Recipients, Content And Outcome: Systematic Literature Review, *Journal of Clinical Nursing* 12: 860-872
21. WHO (2008), Solid Facts: Home Care in Europe, Edited by Rosanna TARRICONE and Agis D. TSOUROS, Italy. http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/96467/E91884.pdf
22. Ülkemiz İçin Evde Bakım Modeli Oluşturma Çalıştayı Evde Bakım Derneği, 8- 9 Nisan 2010, Ankara Çalıştay Sonuç Raporu (04.07.2019)
23. Yurtsever, N., & Yılmaz, M. (2016). Evde Bakım Alanında Çalışan Hemşirelerin Çalışma Koşulları, Yaşadıkları Güçlükler ve Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1), 19-25.